

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

UKA 2026/357

20.10.2026

Ane Hansen

Kalaallit Nunaanni atuisut namminneq atugassaminnik internetimik paasissutissallu ingerlaarnerinut qaammataasatigut kiffartuussinernik pilersuisumit toqqaannartumik pisisinnaallutillu atuisinnaasariaqarnersut, Tusass A/S imaluunniit akuersissummik pigisaqartoq alla aqputigalugu pisinissamik piumasaqaateqarani, peqatigisaanillu pilersuinissamik pisussaaffik, isumannaallisaaneq inuiaqatigiinnullu pingaarutilimmik attaveqaatit qanoq qulakkeerneqarsinnaanersut pillugit apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Pele Broberg, Naleraq)

Oqallisissiortoq Pele Broberg aperiguit Kalaallit pigisaat Kalaallisut taaguutilik Tusass A/S imaluunniit inuummik ataasiinnarmik nunarsuarmi talerpilliunerpaanut iluanaarumminik tapersersuisumut Starlinkimillu piginnitumit pisassanersunga nagaariangivillunga akissuakkit uanga inuiaqatigiit Kalaallit pigisaat Tusass pisiffigissallugu qinissagakku tapersersorlugulu.

Nunarpummi namminersuleriartortoq nammineq ineriartortitaminik nioqutissianik sapinngisamik imminut pilersorsinnaasariaqarpoq tulluusimarutigalugulu nunarsuarmi unammillertorpassuit akornaniissinnaalluni.

Ukiut quliinnaat ingerlanerani nunarsuarmi attaveqaatitigut ineriartorneq sukkasimaqaq, aamma taamaappoq nunatsinni tusass-ip ineriartornera eqqarsaatigalugu. Kalaallit attaveqaatitigut kiffartuunneqarnerat Tusass aqputigalugu ingerlanneqartup iluaqutigaa inoqarfiit minnerpaartaat ilangullugu pilersuisussaataagami. Aamma Tusass-ip iluaqutigaa sumiiffinni akiliutitigut nammaqatigiinnermik tungaveqarami. Najugaqarfinit annerusuniit najugaqarfiit minnerit tapersersorneqarput, illoqarfinni sinneqartoorutit najugaqarfinni minnerni amigartooruteqarfiusuni akitigut nalimmassaanernut nammaqatigiinnermullu atorineqartarlutik.

Aamma Tusass nunatta avataaniit atuisunik aningaasarsiorsinnaatitaavoq, soorlu takornarissat nunani allaniillu suliaartortut akiliillutik kiffartuunneqarsinnaallutik aningaasarsiornermut iluaqutaasumik. Tusass akilersinnaasumik sinneqartorfiusumillu ingerlatsivoq, nutaaliornissanut aserfallattaaliinissanullu malinnaalluni, nunattalu karsianut pilliuteqartarluni. Aamma mobilip atugaalluarnerisa internetip atugaanera tapertarpaa, oqarasuaatinik angallattakkanik isumaqatigiissutinik tungaveqartumik niueqatigiinnermik sinneqartoorutit akilersorsinnaalerpaat attaveqaatinik pitsanngorsaasinnaannorlutik. Tusass-ip periusissiamini internitsip sukkatsinnera akikinnerulersitsikkiartorpaa. Soorlu ukioq kingulleq Tusassip internetimut atortut tamaasa sukkatsippai, datanik annerutusaavoq aamma sms-it mobiliniillu oqariartuutit akerutitillugit ilutiisaanillu akigitanik appaalluni. Aamma Tunumi satelitsikkoortut 2025

naalernerani sukkanerulerput, aamma upernaaq mobilitigut nutarterinerit pipput tuniniakkat akikinnerusut aamma dataqarnerulersoqarluni.

Aamma EU, Kalaallit Nunaat Danmarkilu isumaqatigiisummik atsiugaqarput satellitsikkut attaveqaatinik pitsanngorsaanissamik kinguneqartussamik. Avannaani Qaanaami Savissivimmilu sukkasusermik qaffaapput aammalu Qaanaap eqqaani piniariartarfik Qeqertat oqarasuatikkut attavilerneqartussangorluni.

Tusass-ip imaatigut kabeliisa aaqqissuussanerat pitsanngorsarneqartussangorpoq kiisalu illersornissaq eqqarsaatigalugu kabeli nutaaq Danmarkimiit Savalimmiunut nunatsinnut siarneqartussangorpoq. Imaatigut kabeli nutaaq Tasiilami internettimut attaveqaneq pitsanngorsassavaa siunniussarlu piviusunngortinniarlugu sulineq aallartererluni.

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiorput Starlink periarfissatut eqqartortarmagu, Starlink inummik ataasinnarmik pigineqarpoq Amerikamiumik Elon Muskimit pigineqarami. Taanna 2019-ip missaani satellitsit 10.000-it sinnillit silaannarsuarmi kaaviartilerpai, atuisunut toqqaannartumik tuninialluni. Starlink internetimut atortuisa atuisunut namminersortunut internetip sukkassusaa qaffasissorujussaq tunniussinnaavaa, atuisunullu kiffartuussineq ikiuninerlu taamaallaat pisinnaavoq onlinekkut tuluttuinnaq ingerlanneqartarluni. Najukkani kiffartuussiveqangilaq. Pilersuinalu isumannaattutut oqaatigineqarsinnaanani. KNR-ip naalaarneqarsinnaanera annaaneqarsinnaavoq. Patajaassuseq annikinneq aamma nuna tamakkerlugu attaveqaatit pingaartut nakkutigineqarsinnaajunnaarsinnaapput. Minnerungittumillu internetikkut nioqqutinik kalaallinut atuisunut kiffartuussinerup annaaneqarsinnaalluni. Suliffinnik annaasaqarfisusooq, tamatumalu kingunerisaanik akileraarutinik sinneqartorutinillu nunatsinnut tuttarunik annaasaqassaagut. Naattumik oqaatigalugu Tusass sullissinerani iluanaarutit kaaviartitallu nunatta karsianut ilapittuutaasartut annaaneqassapput illuatugaanilu aningaasat avammut aniannalissapput inummut ataatsimut piginnittumut tutussat.

Inummut ataatsimut iluanaarutissaannanngorlutik qanoq atorineqarnissaat sunniuteqarfigineqarsinnaanatik inuup ataatsip aaliangiineranut qanorluunniit akerlerigisisatsinnut atorineqarsinnaallutik, Ippassaaninnguaraasiit Starlinkip Ukrainermiunut killilersuineq ingerlatileraluarpaa. Amerikamiut siuttuata Putinillu kammappalaaliunniarsarinersua pilermat.

Uagut pissutsinut taamaattunut pulatinneqassanngilagut. Kalaallit attaveqaativut nammineq aqussinnaasariaqarpavut, allanit pissaanilissuarnit aqunneqarata.

Nunarsuarmi ullut atulikkavut pisussaaffiliipput nunatut attaveqaatitsinnik nammineq aqutsinissamut (kritisk infrastruktur). Taamaaliunngikkaanni nunap - uanilu nunatta eqqornerlunneqarsinnaanera saassunneqarsinnaaneralu annerulersinneqassammat.

Oqallisissiamut Naalakkersuisut akissutaat isumaqatigarput Nalunaarasuartaatitigut attaveqaqatigiinneq inuiaqatigiinnut tamarmiusumut pingaaruteqarmat. Innuttaasut, suliffeqarfiit oqartussallu pitsaasunik aalajaatsunillu qarasaasiatigut attaveqarnissaannik patajaallisassuarput Tusass aqutigalugu ineriartortitsinikkut. Qaammataasatigut suliassaqarfimmi teknologiikkut ineriartorneq periarfissanik ukiut qulit matuma siora periarfissaasimanngitsunik, periarfissiivoq. Periarfissat taakkua sapinngisamik pitsaanerpaamik atorluarnissaat Inuit Ataqtigiit kissaatigaat. Qaammataasatigut suliassaqarfimmi ineriartorneq aamma Kalaallit Nunaata nunani tamalaani niuerfinni ilaalerneranik kinguneqarpoq, tassani Tusass A/S tuniniaasartutut mikisunnguugaluarluni nunarsuarmi attaveqaatitigut ineriartornermi

malinnaalluarnera tulluusimaarutissaavoq ineriartortinneqarneralu kalaallit piattut tulluusimaarutigalugulu
tapersersugaassuarput.